

bijlage IX

D

e Minister van Middenstand heeft op 4 mei 2005 aan de Hoge Raad een advies gevraagd over een ontwerp tot integratie van boekhouders die werken in loondienst.

Dit voorontwerp van wet is door het BIBF meegedeeld aan de Minister van Middenstand en heeft tot doel het voe-

ren van de titel van erkend boekhouder of erkend boekhouder-fiscalist uit te breiden tot:

- personen tewerkgesteld in een onderneming waarvoor zij opdrachten uitvoeren in de boekhoudkundige en fiscale sfeer;
- ambtenaren gespecialiseerd in boekhouding en fiscaliteit.

1. Huidige stand van zaken

et Beroepsinstituut van Erkende Boekhouders (BIB) werd in 1992 opgericht in het verlengde van de kaderwet van 1 maart 1976 tot reglementering van de bescherming van de beroepstitel en van de uitoefening van de dienstverlenende intellectuele beroepen, en van het uitvoeringsbesluit van 27 november 1985 tot bepaling van de regels inzake de organisatie en de werking van de beroepsinstellingen die voor de dienstverlenende intellectuele beroepen zijn opgericht.

De rechtsgrond voor de oprichting van het BIB werd toen overgenomen in een uitvoeringsmaatregel van de kaderwet van 1 maart 1976 tot reglementering van de bescherming van de beroepstitel en van de uitoefening van de dienstverlenende intellectuele beroepen, meer bepaald

het koninklijk besluit van 19 mei 1992 tot bescherming van de beroepstitel en van de uitoefening van het beroep van boekhouder.

Naar aanleiding van de integratie van de «fiscalisten» in de economische beroepen werd dit koninklijk besluit opgeheven. De voorschriften van dit koninklijk besluit werden opgenomen in de wet van 22 april 1999 betreffende de boekhoudkundige en fiscale beroepen (Titel VI).

Sedert 1999 is het wettelijk kader dat de werking van het BIBF regelt dan ook een hybride systeem met twee wetten. Vandaar ook terecht de vraag naar het eventuele overwicht van de ene wet ten opzichte van de andere (a priori, een overwicht van de meest recente wet).

2. Voorstel zoals geformuleerd in de ter advies voorgelegde tekst

et voorontwerp van wet dat door het BIBF is meegedeeld aan de Minister van Middenstand, heeft tot doel het voeren van de titel van erkend boekhouder of erkend boekhouder fiscalist uit te breiden tot:

- personen tewerkgesteld in een onderneming waarvoor zij opdrachten uitvoeren in de boekhoudkundige en fiscale sfeer;

- ambtenaren gespecialiseerd in boekhouding en fiscaliteit.

Het gaat om een initiatief dat het BIBF nagenoeg 15 jaar na de wettelijke erkenning van de titel van erkend boekhouder heeft genomen.

3. Elementen pro en contra bij een dergelijk initiatief

In het kader van het onderzoek van de vraag om advies van de Minister van Middenstand heeft de Hoge Raad de elementen onderzocht die pro en contra een eventuele erkenning pleiten van boekhouders(-fiscalisten) die op de lijst van de «internen» zijn ingeschreven.

een structuur kunnen worden opgezet waarmee de specifieke voorschriften voor de verschillende componenten van de economische beroepen beter op elkaar zouden kunnen worden afgestemd (inzonderheid in deontologisch opzicht).

3.1. Elementen pro

- De mogelijkheid om de titel te voeren van boekhouder(-fiscalist) ingeschreven op de lijst van de «internen» kan leiden tot een opwaardering van dit beroep. Dit is belangrijk voor de toekomst van dit beroep, maar ook voor de sector hoger onderwijs (meer bepaald van het korte type).
- Bij het IAB zijn de leden ingeschreven op hetzij de ledenlijst, hetzij een deellijst van «externen». Leden ingeschreven op de ledenlijst zijn dan ook «internen». Aangezien inschrijving op de ledenlijst zowel als intern en als extern mogelijk is, en de opdrachten die de leden van zowel het IAB als het BIBF verrichten, grotendeels gelijk lopen, lijkt het logisch om dit wetsvoorstel te aanvaarden.
- Via een volledige loskoppeling van de zogenaamde wet «Verhaegen» zou

- De titel voeren van erkend boekhouder ingeschreven op de lijst van de «internen» zou slechts op vrijwillige basis gebeuren – er wordt hoe genaamd geen (zelfs geen gedeeld) monopolie opgeëist.
- Een identieke structuur bij het Instituut van de Accountants en Belastingconsulenten en bij het Beroepsinstituut van erkende Boekhouders en Fiscalisten zou een toenadering tussen beide Instituten uiteindelijk in de hand kunnen werken.
- De mogelijkheid om de titel op een rol van «internen» te voeren, zou ook heroriënteringen van een carrière moeten vergemakkelijken. Een erkend boekhouder die het statuut van erkende boekhouder wenst te verlaten en kiest voor een arbeidsovereenkomst, kan in de huidige stand van de wetgeving niet langer de titel voeren van erkend boekhouder(-fiscalist) en bezit niet

noodzakelijk de vereiste diploma's om aanspraak te kunnen maken op de titel van accountant of belastingconsulent ingeschreven op de lijst van de «internen» bij het IAB.

3.2. Elementen contra

- Wie gebonden is door een arbeidsovereenkomst voor een bezoldigde functie bij de **overheid**, mag de titel

van «accountant» voeren ; dit is, naar het oordeel van het Instituut van de Accountants en Belastingconsulenten, niet het geval voor belastingconsulenten. Wat is de regel voor erkende boekhouders(-fiscalisten)?

- Is het wel raadzaam om binnen de economische beroepen een nieuwe categorie in te voeren, nu het IAB en het BIBF praten over toenadering tussen beide Instituten?

4. Deontologische aspecten

Naar het oordeel van de leden van de Hoge Raad zou het nuttig zijn om na te gaan welke deontologische regels effectief zouden gelden voor erkende boekhouders(-fiscalisten) ingeschreven op de lijst van de «internen». Gelet op de arbeidsrelatie met hun werkgever kan dit echter problemen stellen. Dit aspect mag evenwel niet worden losgekoppeld van de problematiek in verband met de accountants en belastingconsulenten die zijn ingeschreven op de lijst van de «internen».

De Hoge Raad stelt dat de erkenning van een titel ten aanzien van personen met een arbeidsovereenkomst of een ambtenarenstatuut, geen afbreuk mag doen aan de verplichtingen die voor deze personen gelden op grond van informatieregels of overeenkomsten die bij wet zijn vastgelegd of met de werkgevers zijn overeengekomen, in verband met de mogelijkheid om aanvullende werkzaamheden te verrichten als zelfstandige. Bovendien zou het niet aanvaardbaar zijn dat de erkenning van een titel ten aanzien van personen met een arbeidsovereenkomst of een ambtenarenstatuut, ertoe zou leiden dat die personen bedrijvig zouden zijn als «extern» zonder te voldoen aan alle hiertoe wettelijk vereiste voorwaarden.

Terzake dienen passende deontologische regels te worden vastgesteld en effectief maatregelen te worden getroffen bij niet-naleving van deze fundamentele deontologische regels. Enkel via dergelijke maatregelen zal men kunnen vermijden dat een «interne boekhouder(-fiscalist)» oneigenlijk gebruik zou maken van de functie die hij in het kader van een arbeidsovereenkomst uitoefent.

Tevens dient men zich af te vragen of er geen aanvullende deontologische regels nodig zijn, met het oog op een passende beheer van eventuele belangenconflicten die voor overheidsambtenaren zouden kunnen ontstaan. Het is immers uitgesloten dat een opdracht van algemeen belang uitgevoerd in het kader van hun arbeidsovereenkomst of hun statuut, ertoe zou leiden dat zij diensten zouden presteren die rechtstreeks verband houden met het werk dat zij verrichten als overheidsambtenaar, maar in een andere hoedanigheid (aanvullende werkzaamheden).

Bij de uitwerking van deontologische regels die voor erkende «interne» boekhouders(-fiscalisten) gelden, zou het, naar het oordeel van de Hoge Raad, interessant zijn om kennis te nemen van de

deontologische regels voor bedrijfsjuristen¹, waarvan hieronder een aantal uitreksels worden geciteerd :

– **«Artikel 2**

Titel van bedrijfsjurist

(...)

De bedrijfsjurist waakt erover gebruik te maken van zijn titel telkens hij een handeling verricht in zijn hoedanigheid van bedrijfsjurist.

Daarentegen onthoudt de bedrijfsjurist zich van elk abusief gebruik van zijn titel, meer in het bijzonder voor handelingen die behoren tot het privé-leven of tot andere professionele activiteiten.

– **Artikel 3**

Eer en waardigheid

De bedrijfsjurist handelt steeds in overeenstemming met de eer en de waardigheid van het beroep en onthoudt zich van iedere daad of gedrag die het beroep zou kunnen benadelen.

– **Artikel 4**

Intellectuele onafhankelijkheid

De bedrijfsjurist oefent zijn beroep uit in volledige intellectuele onafhankelijkheid. Hij is er zich van bewust dat de waarde van zijn advies berust op een absolute intellectuele objectiviteit en integriteit en hij verbindt er zich toe om deze principes te respecteren wat ook de omstandigheden of invloed moge zijn waaraan hij is onderworpen.

– **Artikel 5**

Uitoefening van het beroep

(...)

De bedrijfsjurist oefent zijn beroep uit met doorzicht, inzet en voorzichtigheid. Hij verbindt loyaal en te goeder trouw de belangen van zijn onderneming en van de ermee verbonden ondernemingen, en indien hij is tewerkgesteld door een ondernemingsverbond, de belangen van de ondernemingen

*die lid zijn van dit ondernemingsverbond.
(...)*

– **Artikel 9**

Vertrouwelijk karakter van de informatie

De bedrijfsjurist eerbiedigt het vertrouwelijk karakter van elke informatie die hem onder deze voorwaarde of omwille van zijn hoedanigheid wordt verstrekt en dit, zowel tijdens de duur van zijn opdracht als na de beëindiging ervan, behalve zo de wet het anders bepaalt.

– **Artikel 10**

Vertrouwelijkheid van de adviezen

(...)

De bedrijfsjurist zal er op toezien de gepaste maatregelen te nemen om deze vertrouwelijkheid te bewaren namelijk door binnen zijn onderneming de “Aanbevelingen inzake Vertrouwelijkheid van de adviezen” van het Instituut te bevorderen. De tekst van deze aanbevelingen is in bijlage aan deze code gevoegd.

Ingeval derden handelen of dreigen te handelen op een wijze die een inbreuk zou vormen op de vertrouwelijkheid van de adviezen van een bedrijfsjurist, verbindt deze laatste er zich toe om onmiddellijk het Instituut in te lichten teneinde zich te beraden omtrent de te nemen maatregelen om deze situatie op te lossen.

– **Artikel 11**

Vertrouwelijkheid tussen bedrijfsjuristen

De tussen bedrijfsjuristen uitgewisselde niet-publieke informatie is confidentieel, behoudens andersluidende eenzijdige verklaring of overeenkomst.

De bedrijfsjurist verbindt er zich toe om alle gepaste maatregelen te nemen teneinde deze vertrouwelijkheid binnen zijn onderneming te laten respecteren.

(...)

1. Instituut voor bedrijfsjuristen, Deontologische Code goedgekeurd door de algemene vergadering van 23 juni 2005.

5. Juridisch onderzoek van de problematiek die ontstaat ingeval de band met de wet « Verhaegen » behouden blijft

5.1. Ten aanzien van de (inter)professionele organisaties

Artikel 1 van de kaderwet van 1 maart 1976 tot reglementering van de bescherming van de beroepstitel en van de uitoefening van de dienstverlenende intellectuele beroepen luidt als volgt:

«De Koning kan op verzoek van één of meer belanghebbende beroepsverbonden en minstens twee nationale interprofessionele federaties en na advies van de Hoge Raad, voor de Middenstand beslissen de beroepstitel van een dienstverlenend intellectueel beroep te beschermen en de uitoefeningvoorwaarden voor dat beroep vast te stellen.

(...)

Als belanghebbende beroepsverbonden worden aanzien, de verbonden die de voorwaarden vervullen, bepaald bij artikel 6 van de wetten betreffende de organisatie van de Middenstand, gecoördineerd op 28 mei 1979.

Als nationale interprofessionele federaties worden aangezien, de federaties die de voorwaarden vervullen, bepaald bij artikel 7 van dezelfde wetten.»

De artikelen 6 en 7 van de wetten betreffende de organisatie van de Middenstand, gecoördineerd op 28 mei 1979, luiden als volgt:

«Om de erkenning te bekomen moeten de nationale beroepsfederaties, volgens door de Koning te bepalen modaliteiten, doen blijken (artikel 6 en 7):

*1° dat hun werking uitsluitend en zonder onderscheid van beroep de bestudering, de bescherming en de bevordering van de professionele, economische, sociale en morele belangen tot doel heeft, **hetzij van de bedrijfshoofden uit het ambachtswezen, de kleine en middelgrote handel en de kleine en middelgrote nijverheid, hetzij van de personen die een vrij beroep of een ander zelfstandig intellectueel beroep uitoefenen;***

(...)

Uit een gezamenlijke lezing van de kaderwet van 1 maart 1976 tot reglementering van de bescherming van de beroepstitel

en van de uitoefening van de dienstverlenende intellectuele beroepen en van de wetten betreffende de organisatie van de Middenstand, gecoördineerd op 28 mei 1979, blijkt dat de erkenning beperkt wordt tot de nationale (inter)professionele federaties die *«hetzij de bedrijfshoofden uit het ambachtswezen, de kleine en middelgrote handel en de kleine en middelgrote nijverheid, hetzij de personen die een vrij beroep of een ander zelfstandig intellectueel beroep uitoefenen»*, vertegenwoordigen.

5.2. Ten aanzien van de bescherming van de titel en van het beroep

Artikel 3 van de kaderwet van 1 maart 1976 tot reglementering van de bescherming van de beroepstitel en van de uitoefening van de dienstverlenende intellectuele beroepen luidt als volgt:

«Niemand mag in de hoedanigheid van zelfstandige, als hoofd- of bijberoep een ter uitvoering van deze wet gereguleerd beroep uitoefenen of er de beroepstitel van voeren, indien hij niet is ingeschreven op het tableau van de beoefenaars van het beroep of op de lijst van de stagiairs of, indien hij gevestigd is in het buitenland, niet de toelating heeft bekomen om het beroep occasioneel uit te oefenen.

Wanneer het gereguleerd beroep wordt uitgeoefend in het kader van een rechtspersoon, is het voorgaande lid enkel van toepassing op diegene of diegenen van haar bestuurders, zaakvoerders of werkende vennoten, die persoonlijk de gereguleerde activiteit uitoefenen of die de daadwerkelijke leiding waarnemen van de diensten waar het beroep wordt uitgeoefend. Bij ontstentenis van deze personen is de bepaling van het eerste lid van toepassing op een bestuurder, zaakvoerder of werkend vennoot van de rechtspersoon, die daartoe wordt aangewezen.

Voor de toepassing van deze wet wordt op onweerlegbare wijze vermoed dat die personen deze werkzaamheid als zelfstandige uitoefenen.

Aan de uit het eerste lid voortvloeiende verplichtingen moet niet worden voldaan om het beroep in het kader van een arbeidsovereenkomst uit te oefenen, doch de personen die van deze mogelijkheid gebruik maken zijn niet gemachtigd de beroepstitel te voeren.»

6. Eerdere stellingnamen van de Hoge Raad

In de loop van het boekjaar 2002-2003 heeft de Hoge Raad een gesprek gehad met de Voorzitter en de Ondervoorzitter van het BIBF en bij die gelegenheid zijn steun toegezegd om het voeren van de titel van erkend boekhouder(-fiscalist) eventueel uit te breiden tot de «internen».

In zijn jaarverslag 2002-2003 heeft de Hoge Raad verklaard zich zorgen te maken over de hybride situatie waarin het BIBF sedert 1999 verkeert, als gevolg van het feit dat er twee wetten die de grond-

slag van dit Instituut leggen, naast elkaar blijven bestaan¹.

In die periode werd de Hoge Raad herhaaldelijk naar zijn visie gevraagd over de ondernemingsloketten en de «bevoorrechte» samenwerkingsverbanden tussen een welbepaald ondernemingsloket en de erkende boekhouders(-fiscalisten). Uit het debat is gebleken dat de plichtenleer voor de erkende boekhouders(-fiscalisten) niet zo streng was, gelet op de voorschriften van de wet van 1 maart 1976 en op de uitvoeringsmaatregelen daarvan.

7. Advies van de Hoge Raad

In zijn jaarverslag 2002-2003 heeft de Hoge Raad verklaard zich zorgen te maken over de hybride situatie waarin het BIBF sedert 1999 verkeert, als gevolg van het feit dat er twee wetten die de grondslag van dit Instituut leggen, naast elkaar blijven bestaan.

- De Hoge Raad is van oordeel dat er geen objectieve criteria zijn om te pleiten tegen een erkenning van de titel van erkend boekhouder(-fiscalist) op de lijst van de «internen».

Op termijn zou dit volgens de Hoge Raad zelfs een toenadering tussen bepaalde componenten van de economische beroepen, in casu het IAB en het BIBF, in de hand kunnen werken.

- Naar het oordeel van de Hoge Raad zou een uitbreiding van het recht om de titel te voeren van erkend boekhouder(-fiscalist) ingeschreven op de lijst van de «internen», slechts aanvaardbaar kunnen worden geacht indien de band met de wet Verhaegen integraal wordt doorgeknipt.

Niettemin dient te worden vastgesteld dat deze band met de wet van 1 maart 1976 en haar uitvoeringsbesluiten, be-

houden blijft in het voorontwerp van wet dat de Minister van Middenstand ter advies voorlegt.

Dit ontwerp heeft slechts kans op slagen indien de ter advies voorgelegde bepalingen grondig worden aangepast, wat erop zou neerkomen dat alle bepalingen in één zelfde wettekst worden samengebracht, de wet van 22 april 1999 betreffende de boekhoudkundige en fiscale beroepen.

Die breuk met de kaderwet van 1 maart 1976 zou trouwens moeten worden aangegrepen om de voorschriften die voor het BIBF en zijn leden gelden, inzonderheid de deontologische regels, grondig te herzien.

- Naar het oordeel van de leden van de Hoge Raad zou het nuttig zijn om na te gaan welke deontologische regels effectief zouden gelden voor erkende boekhouders(-fiscalisten) ingeschreven op de lijst van de «internen».

De Hoge Raad stelt met nadruk dat de erkenning van een titel ten aanzien van personen met een arbeidsovereenkomst of een ambtenarenstatuut, geen afbreuk mag doen aan de ver-

1. Hoge Raad voor de Economische Beroepen, jaarverslag 2002-2003, «De hervorming van 1999 en haar gevolgen vijf jaar later», pp.6-7.

plichtingen die voor deze personen gelden op grond van informatieregels of overeenkomsten die bij wet zijn vastgelegd of met de werkgevers zijn overeengekomen, in verband met de mogelijkheid om aanvullende werkzaamheden te verrichten als zelfstandige. Bovendien zou het niet aanvaardbaar zijn dat de erkenning van een titel ten aanzien van personen met een arbeidsovereenkomst of een ambtenarenstatuut, ertoe zou leiden dat die personen bedrijvig zouden zijn als «extern» zonder te voldoen aan alle hiertoe wettelijk vereiste voorwaarden

Terzake dienen passende deontologische regels te worden vastgesteld en effectief maatregelen te worden getroffen bij niet-naleving van deze fundamentele deontologische regels.

Enkel via dergelijke maatregelen zal men kunnen vermijden dat een «interne boekhouder(-fiscalist)» oneigenlijk gebruik zou maken van de functie die hij in het kader van een arbeidsovereenkomst uitoefent.

Tevens dient men zich af te vragen of er geen aanvullende deontologische regels nodig zijn, met het oog op een passende beheer van eventuele belangenconflicten die voor overheidsamb-

tenaren zouden kunnen ontstaan. Het is immers uitgesloten dat een opdracht van algemeen belang uitgevoerd in het kader van hun arbeidsovereenkomst of hun statuut, ertoe zou leiden dat zij diensten zouden presteren die rechtstreeks verband houden met het werk dat zij verrichten als overheidsambtenaar, maar in een andere hoedanigheid (aanvullende werkzaamheden).

Bij de uitwerking van deontologische regels die voor erkende «interne» boekhouders(-fiscalisten) gelden, zou het, naar het oordeel van de Hoge Raad, interessant zijn om kennis te nemen van de deontologische regels voor bedrijfsjuristen.

Deze denkoefening mag evenwel niet losgekoppeld worden van de problematiek in verband met de accountants en belastingconsulenten die op de lijst van de «internen» zijn ingeschreven.

De Hoge Raad biedt de Minister van Middenstand zijn diensten aan om op proactieve wijze aan het debat deel te nemen en stelt voor om desgewenst een omstandiger advies uit te brengen, in het kader van een consultatie over een nieuw voorontwerp van wet met het oog op de goedkeuring van een volledig nieuw kader.

